

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Pars II. De Theologia Polemica offensiva.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

luptate perinde repleberis, quemadmodum ori variz polumque delicia subministrantur.

IV. Tertiò eadem jucunditas oritur ex illorum, qui servati atque ab hostibus defensi sunt, lætitia ac gratulatione; si enim Davidi olim jucundissimum haud dubiè accidit, post devictum Goliathum opprobrium ab Israël abstulisse, & egressas mulieres de universis urbibus Israël, cantantes, citharòsque ducentes & dicentes audire: *Percussit Saul milia, & David decem millia*: 1. Reg. c. 18. Si jucundissimum pariter fuit Judithæ, propter Holofernem à se occisum, Bethuliam servatam, omnem populum cum mulieribus & virginibus & invenibus in organis & citharis gaudentem, obviam se sibi Joachim Summum Pontificem cum universis Presbyteris eundem & dicentem: *Tu gloria Jerusalem, tu lætatio Israël, tu honorificentia populi nostri*. Quanto major lætatio concipietur à Theologo polemico, qui per obtentam hæreticis victoriam, triplicem à se Ecclesiam servatam, quæ obviam euntem, & gratulantem, atque ad æterna gaudia festaque secum celebranda invitantem aspiciet?

P A R S II.

DE THEOLOGIA POLEMICA OFFENSIVA.

PER offensivam hanc Theologiam aliud nihil intelligitur, quàm ea Theologiæ Polemicæ pars, quæ ex infinitis argumentis proponuntur, tum ad Catholicas doctrinas defendendas, tum ad contrarias hæreses refutandas. Proinde parte, uti & sequenti meliùs intelligenda ex præfatione generalis à Becano conscripti notandum est, quadruplicem nempe Hæreticos reperiri; nam 1. aliqui sunt pertinaciter eoque proprie & formaliter Hæretici, eò quòd, licet agnoscant, se à communi Ecclesiæ & SS. Patrum sensu recedere, nihilominus ex superbia & obstinatione pertinaciter in errore permaneant, ne à veritate convicti videantur. 2. sunt Zelosi, qui ex ignorantia potius, quàm pertinacia dicant, suam sectam veritati & Evangelio conformem, idcirco tantò ardore eam tuerentur, ut vitam potius per-

quàm errores deponere sint parati. 3. Alii sunt frigidi, id est, tales, qui quidem errores suos agnoscunt, & etiam parati sunt deponere, sed ob varias excusationes, quas frigide preterdunt, in iisdem erroribus perseverant. 4. Denique alii sunt dubii, qui simplici ac recto corde veritatem quaerunt, ideòque, quia ipsi per se eam invenire non possunt, ab aliis institui ac juvari petunt; qui proin omni potius caritate ac mansuetudine fovendi, animandique sunt, ut sua dubia sincerè aperiant, atque, ut ab iisdem liberentur, accurata, facilique instructione curandum. Cum solis ergo pertinacibus, Zelosis, & Frigidis hæreticis offensivum bellum suscipiendum est; quod quidem quâ ratione fieri possit, in hac parte ostendatur.

CAPUT I.

QUIBUS POTISSIMUM ARGUMENTIS
CONTRA HÆRETICOS PUGNANDUM SIT.

Quemadmodum prima illorum, qui militiæ nomen dederunt, cura est, ut de aptis sibi armis provideant; ita prima quoque Theologi Polemici sollicitudo esse debet, ut argumenta addiscat, solida, quibus contra Hæreticos pugnare debeat; quæ quidem duplicis ferè sunt generis, generalia scilicet, & specialia; illa sunt, quæ in genere duntaxat fontes aperiant, ex quibus ejusmodi argumenta petenda sunt; ista verò sunt, quæ ex monstratis fontibus tanquam effusiora & efficaciora seliguntur ad veritatem dogmatum Catholicorum, & falsitatem hæreticorum demonstrandam, quæ quibus proinde in hoc & sequentibus capitibus agetur.

§. I.

De primo fonte argumentorum nempe S.
Scriptura petitorum.

I. Primus fons argumentorum meritò S. Scriptura affirmatur; hæc enim cum nihil aliud sit, quàm verbum Dei revelatum, atque adeò infallibilem habeat auctoritatem, hoc

hoc ipso efficacissima argumenta suppeditare creditur ad veritatem doctrinarum Catholicarum demonstrandam. Unde & ipsi Adversarii hoc solo argumentorum genere, licet perperam, utuntur ad falsas suas doctrinas seu hæreses persuadendas; id Origenes in c. 14. ep. ad Rom. apta similitudine declarat; dum ait: Sicut Piratæ in occultis Scopulis maris lumen accendunt, ut navigantes ad naufragia perditionis sub spe salutis obtinendæ perducant; ita Hæretici lumen falsæ doctrinæ ostendunt, ut salutis suæ cupidos sub hæresiminis specie ad fidei & salutis naufragium pertrahant. Sed & S. Epiphanius hæresi 34. contra Manich. alia similitudine id ipsum confirmat, dum ait: Sicut dipsas venenatus serpentis aquam, quam in occultis rivulis haurit, veneno inficit, & bestias pariter ex ea bibentes intolerabili siti accendat, tandem omnino perimat; ita Hæretici, dum S. Scripturas velut fontes veritatis, veneno falsæ suæ doctrinæ contaminant, maximam quidem divini verbi orexin excitant, sed per eandem certum animæ interitum creant. Quare ut in armorum genere ritè utatur Theologus Polemicus, sequentia monita observet.

II. Primum est, ut, quoniam non omnes S. Scripturas libris pro Canonicis illi agnoscunt, non facilè locum aliquem alleget ex tali libro, quem illi velut non Canonicum rejiciunt; hoc ipso enim, quod eum pro vero Dei verbo accipiant, textum ex eo depromptum tanquam infirmum & humana solùm ratione nixum excutient.

III. Secundum monitum est, ut, ubi textum aliquem à se ex libro ab ipsis ut Canonicis admissis citatum falsè interpretantur, & subdola interpretatione juxta consuetudinem hæreticam & subdola interpretatione juxta consuetudinem hæreticam corrumpere conabuntur, jubeantur veritatem suæ interpretationis ex S. Scriptura probare; cum enim talis textus à Catholicis, aliter ab ipsis explicetur, hoc ipso dubium erit, quænam ex his interpretationibus velut legitima sit præferenda; atque adeò ab illis ex Scriptura, quam solam illi præiudice controversiarum agnoscunt, dubium hoc resolvi non poterit.

IV. Tertium monitum est, ut non tam ipse ex S. Scriptura telum aliquod aut sententiam assumat, quàm Adversariorum tela ex eadem Scriptura peti solita dicitur.

confringat, id quod efficiet in hunc vel similem modum argumentando. Tunc hoc vel illud dogma vestrum veritati consentaneum censeri non potest, quando veram vos Scripturam non habetis; sed ira se res habet; ergo. Majorem libenter concedent, utpote qui nihil pro fidei dogmate agnoscere voluit, nisi quod ex S. Scriptura probari queat. Minor autem sic ostenditur. Tria præcipue in vera Scriptura Spectari debent. 1. Canon seu Catalogus librorum Scripturæ. 2. Versio seu editio. 3. Sensus & interpretatio; atqui nihil horum, vos habetis; cum neque Canonem, nec versionem, nec interpretationem vos legitimam habere ex S. Scriptura ostendere possitis, ergo rectè concluditur, veram Scripturam vos non habere, atque adeò fidei vestræ dogmata nullo solido argumento probari posse.

§. II.

De secundo fonte argumentorum, Conciliorum scilicet, & Pontificum definitionibus.

I. Pro faciliori intellectu hujus fontis, notandum est, non esse hic sermonem de quibuscunque Conciliis, sed de illis tantum, quæ à Pontifice approbata sunt, ideòque præsertim etiam cum illo auctoritatem habent, ut in prima parte dictum est. Talia autem præcipue sunt generalia Concilia quæ diversis sæculis celebrata sunt, nempe in primo sæculo circa annum 51. Concilium Hierosolymitanum sub S. Petro. Tertio sæculo Constantinopolitanum primum contra Macedonium, & alios negantes divinitatem Spiritus Sancti. Quarto sæculo circa annum 325. Nicenum primum contra Arium; & circa annum 431. Ephesinum Consilium contra Nestorium item Chalcedonense anno 457. contra Eutychem & Dioscorum. Quinto sæculo Constantinopolitanum secundum contra Petrum, Severum, & alios Origenistas. Sexto sæculo Constantinopolitanum tertium contra Monothelitas. Septimo sæculo Nicenum secundum contra Ico- nomachos. Octavo sæculo Constantinopolitanum quartum contra Photium pro S. Ignatio Patriarcha Constantino- politano. Undecimo sæculo Lateranense primum, secundum.

dum, tertium pro jure Cleri, contra Saracenos & hæreses Catharorum habita. Duodecimo Lateranense quartum, contra Albigenes & Joachimum Abbatem; & Lugdunense primum sub Innocentio quarto, in quo Fridericus Imperator depositus, & expeditio pro terra sancta recuperanda decretata est. Item Lugdunense secundum sub Gregorio decimo pro unione Græcorum cum Latinis. Decimo tertio seculo Concilium Viennense sub Clemente Quinto, in quo Ordo Templariorum deletus fuit. Decimo quarto Concilium Florentinum, sub Eugenio Quarto pro unione Græcorum cum Latinis. Decimo quinto tandem sæculo Concilium Lateranense quintum contra conciliabulum Pisanum & Turcas; & Tridentinum anno 1545. inchoatum, & 1564. sub Pio Quarto finitum contra hæreses & corruptos hæretici sæculi mores.

II. Ex his itaque Conciliis & definitionibus Pontificum, etsi apud Catholicos infallibilem habeant auctoritatem, quia tamen ab Hæreticis solam Scripturam pro legitimo Judge agnoscentibus unanimiter rejiciuntur, argumenta desumi quidem possunt, ac debent, sed ita, ut non reprobata primaria assumantur, (cùm unica negatione consequentia omnia antecedentia propositiones fidei nostræ continentur sint elusuri) sed pro confirmatione duntaxat adhibeantur quemadmodum Bellarminus, & alii Controversistæ possunt faciant, & rectè, cùm enim talia Concilia ex Sanctissimis doctissimis, & sapientissimis, atque in summa dignitate constitutis hominibus sint congregata, & præterea tanta præparatione, consideratione, prudentia ac maturitate singula dogmata & controversiæ examinentur, ac decidantur, merito credi potest, his potius Spiritum Sanctum assistisse, & veritatem manifestasse, quam Hæresiarum proprios potius ingenio ac affectu, quàm ex inspiratione etiam talia argumenta non exiguam vim habent ad eorum pertinaciam & errorem ostendendam.

§. III.

De tertio fonte argumentorum, nempe
Traditionibus.

I. Ex hoc fonte tanquam Verbo Dei non scripto, eadem ferè ratione, sicut ex præcedenti argumenta petenda & usurpanda sunt; cum enim Hæretici Solum Scriptum DEI Verbum agnoscant, & admittant, faciliè iterum exeuntia, quæ ex ejusmodi Traditionibus seu Verbo DEI non scripto contra eos torquentur. Quare pro confirmatione potius, quam primario argumento adhibenda sunt; aut certe prius, quam particularis aliqua doctrina ex iisdem probetur, demonstrandum in genere erit, ejusmodi Traditiones admittendas esse, quod ut facilius præstetur, sequentia monita servare poterunt.

II. Et primò quidem ante omnia ostendatur, quam prævalentes & communi hominum praxi atque experientiæ conformes sint regulæ, quas Ecclesia ad cognoscendas traditiones Apostolicas adhibet, & Fidelibus suppeditat, suntque sequentes. Prima, si tota Ecclesia vel Pontifex cum generali aliquo Concilio doctrinam aliquam, quæ in S. Scriptura non reperitur, pro articulo fidei recipit, qualis e. g. est articulus de Virginitate Matris DEI, Canon S. Scripturæ, cultus imaginum &c. Secunda regula est, si eadem Ecclesia aliquid observet, quod Solus Deus imperare potest, quales traditiones sunt quòd Infantes baptizandi; ij autem, qui ab Hæreticis baptizati sunt, non debeant iterum baptizari. Tercia, si aliquid in Ecclesia observetur, cujus initium deprehensum non potest, nisi ad ipsum tempus, quo vixerunt Apostoli recurratur, quales sunt, quòd Dominica loco Sabbati festive celebranda; quòd Quadragesimale jejunium observandum; aqua & sal benedictus pie usurpandi &c. quam regulam S. Augustinus ep. 118. sequentibus verbis proponit: *illa autem, quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ in toto terrarum orbe observantur, dantur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima autoritas, commendata atque statuta retineri; sicut quòd Domini passio, & resurrectio, & ascensio in cælum*

cælum anniversaria solemnitate celebrantur. Et si quid aliud tale occurrerit, quod servatur ab universa, quacunquę se diffundit, Ecclesia. Quarta regula est, si omnes Doctores Ecclesię unanimiter, vel certę aliqui illorum, ceteris non insistentibus, aliquam doctrinam pro traditione agnoscunt, quales sunt crucis signum & alię cęremonię in baptismo, benedictio aquę baptismalis, Exorcismus ibidem adhiberi solitus. Has, inquam, regulas prudentissimę ab Ecclesię adhiberi ostendat ex eo, quod experienciã quotidianã constet, si vel unus, aut alter vir gravis, maturus, ac spectatę vitę fama celebris asseveret, se hoc vel illud ab alio quopiam audivisse, nemo prudenter in dubium revocare possit, quod revera illud audiverit; quanto magis ergo, si tot Pontifices, tot Concilia, tot Sancti Patres asserant, se ab ipso Apostolis, aut eorundem successoribus aliquid audivisse, Ectissima profectõ insania est, inquit D. Augustinus loc. cit. disputare, an faciendum sit, quod tota per orbem frequenter Ecclesia.

III. Secundõ ostendat, quã rationabile pariter sit ut ejusmodi traditionibus æquę firmus assensus, ac ipso Verbo Dei scripto præstetur; cum enim doctrina talis non maneat à Deo Apostolis inspirata sit, quã illa doctrinã, quę scripto illi tradiderunt, meritõ eadem quoque illis autoritas, quę scripto Verbo conceditur, constare debet, pariter de sicut mandatum Principis eandem vim & auctoritatem habet apud subditos, sive scripto, sive voce perferatur; ut patet in SS. Apostolis Matthæo, Joanni, Petro, & Jacobo, & Sanctis, Evangelistis Marco & Luca velut Verbum Dei quentibus firmissimus assensus præbeat, eò quod doctrinas suas scripto reliquerint, & non æquę pro Verbo Dei agnoscatur, quod S. Andreas, Bartholomæus, ceterique postoli viva voce tradiderunt? quis credat Christianos, tequam Apostoli novum Testamentum conscriberent, legitimo Verbo Dei explicante, quid in lege gratiã mandandum sit, relictos fuisse?

IV. Tertiõ ostendat, quã vacillatura sit tota dogmatica, nisi traditiones admittantur; quid enim ad hanc fidem necessarium est, quã ut cognoscatur

missimæque credatur, quod tota Scriptura Veteris ac novi Testamenti sit verum Dei Verbum? quodque in iis, quæ ad fidem & salutem necessaria sunt, salva & incorrupta maneat? atque legitimum illius sensum habeamus? quod item symbolum fidei, quod de facto velut compendium doctrinæ Apostolicæ recitamus, sit verè ab Apostolis compositum, traditumque? atqui hæc omnia non aliundè sanè, quàm ex traditionibus probari possunt, meritò ergo S. Basilii in lib. de Spirit. S. c. 27. concludit: *Dogmata, quæ in Ecclesia servantur, prædicantur, partim ex conscripta doctrina habemus; partim ex Apostolorum traditione in mysterio ad nos delata recipimus. Quæ utraque eandem ad pietatem vim habent, & nemo his contradicit, qui vel mediocrem saltem Ecclesiasticorum iurum experientiam habet. Alioqui enim frustra S. Joannes cap. ult. dixisset: Sunt autem & alia multa, quæ fecit IESVS: quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse, qui scribendi sunt, libros.*

§. IV.

De quarto fonte argumentorum, videlicet
SS. Patribus.

I. Ut hoc fonte fructuosè utatur Theologus Polemicus, tria de illo nôsse debet. 1. Quinam Scriptores præcipue inter SS. Patres numerandi sint, & quo tempore vixerint; ut quàm antiqua fuerit eorum doctrina, clariùs cognoscatur, tantòque majorem auctoritatem accipiat, quantò propius ad Apostolorum tempora accesserit. 2. Quam auctoritatem illi apud Catholicos habeant. 3. Quid Hæretici de illis sentiant, & quomodo ex illis contra hos argumentari liceat, quæ omnes quæstiones in hoc paragrapho breviter decidentur.

II. Primam ergo quæstionem quod attinet, eos duntaxat SS. Patres hîc indicabo, qui indubitè inter SS. Patres numerantur, & præcipui censentur, quales in primo sæculo fuerunt, (teste Bellarmino de scriptoribus Ecclesiasticis, ex quo possimum hic Catalogus desumetur) S. Clemens Romanus Pontifex, S. Ignatius Episcopus Antiochenus & Mar-

tyr, S. Dionysius Areopagita S. Pauli discipulus. In secundo sæculo S. Justinus Philosophus & Martyr, & S. Irenæus Episcopus & Martyr. In tertio sæculo Tertullianus, qui initio Catholicus erat ardentissimi Zeli, sed postea in Montani hæresin prolapsus, non pauca contra Ecclesiam scripsit. Unde secundum quid tantum, id est, secundum ea, quæ Catholicæ fidei conformia sunt, inter Scriptores Sacros numeratur: Clemens Alexandrinus Presbyter & Origenis Magister; S. Hippolytus Episcopus & Martyr. Origenes Adamantius, qui ultra sena millia librorum scripsit, et quibus tamen, quia aliqui hæresis damnati sunt, soli illi recipiuntur, qui nihil Catholicæ doctrinæ contrarium continent: S. Gregorius Thaumaturgus Episcopus Neocæsariensis; S. Cyprianus Episcopus vir eloquentissimus, & Sanctissimus: S. Dionysius Alexandrinus: S. Zeno Episcopus & Martyr: S. Methodius Episcopus & Martyr. In quarto sæculo S. Macarius Senior, S. Athanasius Episcopus Alexandrinus, & Ecclesiæ Doctor, S. Hilarius, Pictavorum Episcopus, S. Opatrus Milevitanus Episcopus, S. Cyrillus Hierosolymitanus, S. Ephrem Diaconus Edessenus, S. Basilus Magnus Archiepiscopus Cæsariensis in Cappadocia, S. Gregorius Nazianzenus, uterque Ecclesiæ Doctor, S. Damasus Romanus Pontifex, S. Epiphanius Salaminæ Cypri Episcopus, S. Ambrosius Mediolanensis Episcopus & Ecclesiæ Doctor, S. Gregorius Nyssenus Episcopus S. Basilii Fratres, Hieronymus Presbyter, & Ecclesiæ Doctor, S. Joannes Chrysostomus Ecclesiæ Doctor & Episcopus Constantinopolitanus, ex quibus constat, nullum facile sæculum istius præstantiam fuisse. In quinto sæculo S. Augustinus Episcopus Hyponensis & Ecclesiæ Doctor, S. Maximus Episcopus Taurinensis, S. Cyrillus Episcopus Alexandrinus, S. Petrus Chrysologus Episcopus Ravennas, S. Leo magnus Papa Nilus Constantinopolitanus Monachus, S. Prosper Episcopus Rhegiensis, Salvianus Episcopus Massiliensis. In sexto sæculo S. Fulgentius Chartaginensis, Episcopus Ruffianus Joannes Climacus Monachus. S. Dorotheus Archidiaconus S. Gregorius Turonensis. In Septimo sæculo S. Gregorius Magnus Papa & Doctor Ecclesiæ, S. Isidorus Hispalensis

Scopus, S. Ildephonsus Episcopus Toletanus. In octavo sæculo
 S. Germanus Episcopus Constantinopolitanus, Venerabilis Be-
 da Presbyter Anglus, S. Joannes Damascenus. In nono S. Eulo-
 gius Martyr. In undecimo S. Fulbertus Carnotensis Episcopus,
 S. Petrus Damiani Cardinalis, S. Anselmus Cantuariensis Epi-
 scopus, Ivo Carnotensis Episcopus. In duodecimo Rupertus
 Abbas Tuitiensis, S. Bernardus Abbas Clara vallensis, Petrus
 Abbas Cluniacensis, Hugo de S. Victore Monachus, Richar-
 dus de S. Victore Canonicus Regularis, Arnoldus Carnoten-
 sis Abbas bonæ vallis. In decimo tertio Innocentius tertius Pa-
 pa, S. Edmundus Cantuariensis; S. Albertus Magnus Episco-
 pus Karisbonensis, S. Thomas Aquinas, S. Bonaventura Car-
 dinalis. In decimo quarto Idiota, qui ex humilitate pro-
 prium nomen suppressit, S. Henricus Suso Monachus Domi-
 nicanus, S. Vincentius Ferrerius Dominicanus, S. Bernardi-
 nus Senensis, S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus, S.
 Laurentius Justinianus Episcopus Venetorum.

III. Circa secundam porro quæstionem quanta scilicet
 sit apud Catholicos autoritas SS. Patrum, maxima illa
 semper quia & etiamnum est in Ecclesia, & merito, nam de
 illis proprie intelligenda est illa Salomonis adhortatio Ec-
 cles. 8. *Non te prætereant narratio Seniorum; ipsi enim didice-
 runt à Patribus suis, quoniam ab ipsis discas intellectum, & in
 tempore necessitatis dare responsum.* Unde & S. Augustinus l.
 1. contra Julian. c. 22. de antiquioribus Patribus dicit; *Quod
 credunt Patres, credo: quod tenent, teneo: quod docent, do-
 ceo: quod prædicant, prædico.* Et infra. *Quod enim inven-
 tum in Ecclesia, tenuerunt: quod didicerunt, docuerunt: quod
 à Patribus acceperunt, Filii tradiderunt.* An verò illorum
 autoritas infallibilis sit, non levis est controversia inter
 Catholicos, ad quam cum distinctione respondendum est;
 præ enim singuli considerantur, vel omnes; si singuli, vel
 etiam pauci, habent quidem auctoritatem humanam satis
 magnam, non tamen infallibilem; si omnes simul conspi-
 rant (id quod duplici modo fieri potest, positivè scilicet, ut
 omnes idem asserant: vel negativè, ut, quod plures dicunt,
 reliqui saltem non negent; vel certè si unus aut alter neget,
 respectu plurimum, qui affirmant, attendendus non videatur,
 ut exponit Valentia l. 8. contr. c. 8.) tum iterum distin-
 guendum

guendum est: si enim eorum doctrina à Pontifice, vel Ecclesia recepta est, sicut hodie traditiones, & unanimes S. Scripturæ expositiones à Concilio Tridentino Sess. 4. sunt receptæ, tunc certum est, doctrinam eam esse infallibilis auctoritatis: si verò Ecclesia aut Pontifex expressè eam non probaverit, tunc Melchior Canus quidem l. 7. loc. Theol. c. 4. & Valentia l. c. putant, eos adhuc habere Ruinam & infallibilem auctoritatem, eò quòd Ecclesia universa eos audiat tanquam Pastores suos teneatur; rectius tamen Vasquez p. 1. d. 12. n. 2. & alii docent, eos humanam duntaxat auctoritatem habere, metaphysicè quidem fallibilem, moraliter tamen infallibilem, eò quòd ejusmodi Patribus non major auctoritas tribui debeat, quàm Concilio Generali (sunt enim illi minor portio Ecclesiæ, quàm Concilia generalia, utpote quæ ex totius mundi Pastoribus & Doctoribus sunt congregata (atqui Concilia generalia non habent auctoritatem infallibilem sine approbatione Pontificis (cum de facto Pontifices decreta quædam talium Conciliorum improbaverint) ergo nec Patres conspirantes sine Pontificis approbatione infallibilem habent auctoritatem. Unde non absolute audiendi sunt SS. Patres, quemadmodum contraria sententia supponit, sed quatenus suas doctrinas ex S. Scriptura, vel Ecclesiæ definitionibus probant; id quod S. Augustinus ad S. Hieronymum scribens satis clarè judicavit, dum dixit: *Ego in his Scripturarum libris, qui iam Canonici appellantur, habeo hunc timorem, reverentiamque deferre, ut nullum eorum auctorem scribentem aliquid errasse credam, alios autem ita loqui, ut, quantumlibet sanctitate, doctrinâque propollean, non tam verum putem, quia ipsi ita senserunt, sed quia mihi vel per alios Auctores Canonicos, vel probabili ratione persuadere possunt.* Moraliter tamen infallibilem auctoritatem ex eo capite habere consentur, quòd hoc ipso, quòd rot, tamquam docti & Sancti viri conspirent, probabile non sit, eos à Deo desertos, & non potiùs à Spiritu Sancto directos esse.

IV. Circa tertiam denique quæstionem, quanta sententia sit apud Hæreticos horum Patrum auctoritas, sciendum est, olim quidem Hæresiarchas abjectissimè de iis sensisse, eorumque scripta stultitiam & meram garrulitatem, ipsos vero supersticiosos, imprudentes, in discretos appellasse, modo

nos tamen Hæreticos paulò modestiùs de iisdem sentire, & saltem tunc eorum auctoritatem recipere, quando eorum scripta & dicta cum S. Scriptura consentiunt: Quo proinde in casu efficaciter contra illos argumenta ex SS. Patribus torqueri possunt; imò id ipsum rectè etiam in aliis doctrinis expressè in S. Scriptura non contentis fieri, patet tum ex exemplis obviis Controversiarum; tum ex ipsa eorum auctoritate, cum enim hi Patres & Viri sanctissimi, & doctissimi, & primitivæ Ecclesiæ tam vicini extiterint, meritò credi potest, eos nec divinis auxiliis orbatos nec humanis præsiidiis destitutos fuisse; si enim Hæretici tam in Sanctitate, quàm doctrina illis longissimè impares assistentiam S. Spiritus sibi promittere sunt ausi, cur non magis tot, tamque sanctis & doctis viris eandem concedamus? Unde si non ad omnino debellandos, certè ad imprudentiæ & impietatis convincendos, minusque excusabiles apud DEVM reddendos Hæreticos observet desumpta ex fonte isthoc argumentatio.

§. V.

De quinto fonte Argumentorum ex humana ratione petitorum.

I. Etiam hic fons non omnino spernendus est, ut qui, sine argumenta ad hominem continet, ita non modicam vim habere creditur ad Hæreticorum pertinaciam convincendam. Triplici autem modo ejusmodi argumenta formari possunt.

II. Primò ex principiis lumine naturæ notis; cum enim, teste Psalmista Psal. 4. signatum sit super nos lumen vultus DEI, id est, intellectus à DEO datus lumine naturali ita illustratus, ut illius auxilio facilè cognoscere possit, quid agere vel omittere debeamus, meritò insignis pertinaciæ convincitur, qui huic lumini naturali repugnare deprehensus fuerit. Unde hic modus non rarò à Theologis polemicis adhibetur, maximè dum ostendere conantur, absurdissimas esse doctrinas, ipsique rationi repugnantes, quas adstruere sunt ausi.

III. Secundò ex praxi & consuetudine hominum prævalentem & proboram; cum enim talium hominum vita & facta me-

Et merito pro exemplo & lege vivendi assumi queant; sed ipso reprehendi non possunt doctrinae aut actiones, quae consilium hominum exemplis conformes esse ostendunt. Etiam modus non raro usurpatur à Theologis polemicis contra Hæreticos, maxime quando de cæremoniis, & cultu adoratione Sanctorum disputatur.

IV. Tertio tandem ex mala coherencia principiorum & doctrinarum ab ipsis Hæreticis traditarum; cum enim verum vero repugnare non possit, merito suspecta haberi potest doctrina, quæ alteri cuiquam doctrinae, quam illi veram agnoscunt, contraria esse deprehenditur. Unde hic modus creberrime usurpatur à Theologis polemicis ad Hæreticorum dogmatum falsitatem demonstrandam.

CAPUT II.

QUIBUS MOTIVIS SEU RATIONIBUS
THEOLOGUS POLEMICUS UTI DEBEAT
AD VERITATEM FIDEI CATHOLICÆ
PERSUADENDAM.

Varia, eaque sat multa afferri solent à Theologis Polemicis argumenta, quibus probare conantur, solam nostram Catholicam fidem esse veram fidem, in qua homines salvari queant, ex quibus tamen multa subtiliora sunt, quæ ut ab hominibus indoctis & simplicibus sufficienter intelligi possint. Quare ea tantum hic afferentur, quæ cuiusvis homini, ut nostram fidem præ cæteris veram esse credat, convincendo magis idonea esse merito censentur.

§. I.

De primo genere motivorum ex notis
Ecclesiæ petitorum.

I. Primum genus motivorum, quibus Theologia polemica utitur ad fidem Catholicam persuadendam, ex notis Ecclesiæ plerumque desumitur, & sic in formam redigitur. Illa fides est velut vera amplectenda, quam vera Ecclesia credit; atqui talis est Catholica nostra fides, ergo &c.

propositio patet, quia Ecclesia est columna & firmamentum veritatis. Minor probatur hac ratione. Ad veram Ecclesiam requiritur, ut sit una, sancta, Catholica, & Apostolica; item visibilis, infallibilis, & nota; atqui hæc omnia soli nostre Ecclesie conveniunt; in hac quippe sola reperitur *vera unitas*, cum nemo aliud credat, aut doceat in substantialibus, quam quod Ecclesia credendum proponit: *vera sanctitas*, ut quæ non tantum ad DEVM simpliciter per observationem mandatorum, sed etiam perfectissime per consiliorum Evangelicorum adimpletionem colendum impellit, & ideo sanctissimas semper & miraculis claras Personas gremio suo complectitur: *Vera universalitas*, ut quæ per totum mundum propagata est: *Vera successio*, ob Apostolorum tempore, quo quam merito Apostolica vocari potest: *Vera visibilitas*, quia in ea Pastores visibiliter gubernant, docent, Sacramenta administrant, & ipsi vicissim fideles Pastores suos agnoscunt, Sacramenta recipiunt, præcepta observant &c. *Vera infallibilitas*, quia omnia signa infallibilis assistentiæ Spiritus sancti habet, ut ex primis quatuor notis patet: *Vera notoritas*, quia passim & ubique se per Pastores suos manifestat, & variis miraculis, ac argumentis suam auctoritatem, potestatemque confirmat. Unde merito S. Augustinus de symb. ad Catech. c. 6. dixit: *Ita est Ecclesia sancta, Ecclesia una, Ecclesia pura, Ecclesia Catholica contra omnes hæreses pugnans: pugnam potest, expugnari non potest. Hæreses omnes de illa extirpantur, tanquam sarmenta inutilia, de vite præcisa; ipsa autem manet in radice sua, in vite sua, in caritate sua; porta inferi non prævalent adversus eam.*

II. Atque hoc argumentum sicut Catholicæ fidei veritatem luculenter demonstrat, ita non minus efficaciter & clare ostendit falsam esse quamcunque Hæreticorum, qui hæreticos exorti sunt, sectam; nam quis sibi persuadeat veram sibi doctrinam reperiri, ubi ipsi Authores doctrinarum tantopere sibi contradicunt, & aliis. Nam 1. quidem Authores hæreticorum turpissimis sese mutuò convitiis & criminationibus prolestant, ut passim apud Controversistas videre est. 2. sibi ipsi sæpillimè contradicunt; nam Zwinglius aperte fatetur, se tradendo doctrinam de Eucharistia, tempori potius, quam rei scripsisse; imò l. 2. de bapt. ingenuè confiteretur, se aliquot

aliquot ante annos deceptum fatius credidisse, si tum demum baptizarentur Parvuli, ubi ad justam ætatem pervenissent. Lutherus tam sibi ipsi dissimilis fuit, ut triginta sex adversitates sibi responsiones de sola utraque specie Sacramenti scripserit, ut Balthasar Chanassius de notis relig. l. 3. c. 1. ostendit; innumeras verò alias ejusdem contradictiones Conradus Vetter in libello, quem *Lutherischer Vetter*. Haam intulit, enarret. Idem fecit Calvinus, uti idem Chanassius et ipse verbis ostendit. Jam verò 3. quàm ipsi horum Hæreticorum Authores inter se dissident, quis non vides, & sceler? Anno 1557. Colloquium Wormatiense indictum cum magno risu ideo duntaxat solutum est, quòd Lutherani inter se convenire non potuerint, quinam veri Protestantes Augustanæ professionis dici debeant. Calvinistæ in Protestantibus (qui varias Cæremonias admittunt) & Puritanos, qui omnes ejusmodi Cæremonias rejiciunt, dividuntur, tantòque inter se odio flagrant, ut nulla ratione unquam placari posse videntur. Anabaptistæ in Muncerianos, Apostolicos, Separatistas, Enthusiastas, Liberos, Adamitas seu nudè incedentes, Hussitas &c. divisi sunt. Zwingliani tam perplexi sunt in sua fide, ut vix duo inveniantur ejusdem sententia, idè passim nunc se Calvinistis aut Lutheranis adjungant; ut merito de talibus Hæreticis dici possit, quòd nonnemo talis de Evangelicis Augustanæ Confessionis dixit: Ibi ritum di neque finis, neque modus ullus. Quilibet in hoc libere ut justam causam habere videatur, atque alium opprimat, quisquis aliquid novi proferre potest, unde nomen veniat id liberè facit. Sordet mihi profectò mundus, cathedrae & pulpita, & suggestus mihi sordere incipiunt, in quibus dia ista venenata & contentiones ruinam spectantes deprehenduntur. Ita ille; ex quo patet, verum esse, quòd S. Chrysostomus in orat. 1. contra Arrium pronuntiavit, in hoc solò delictet Hæreticos non dissidere, quòd Catholicam fidem explicabili odio prosequantur, & totis viribus oppugnent.

§. II.

De motivis ex fine veræ Religionis
petitis.

I. Cùm in vera Ecclesia ante omnia verus veri DEI

ius vigere debeat, ideo merito inter præcipuas illius notas vera religio numeratur; quid enim aliud est Ecclesia, nisi Congregatio Fidelium; qui autem alii Fideles censendi sunt, nisi illi, qui & verum DEVM agnoscunt, & eundem legitimo modo colunt, & amant, propter quem finem ab ipso conditi, & in hoc mundo positi sunt. Quare rectè ex hoc motivo tale argumentum conficitur: Illa Ecclesia censeri merito potest vera Religio (sumendo hic Religionem pro ipsa Congregatione hominum DEVM legitime colentium) in qua & verus DEVS agnoscitur, & debito modo colitur; atqui talis est sola nostra Ecclesia, ergo. Major ex numero primo patet. Minor probatur per singulas partes.

II. Nam 1. Sola Ecclesia & Religio Catholica fatetur DEVM ab æterno & à se existere, aliâque attributa DEI, puta Unitatem, Sapientiam, Omnipotentiam, bonitatem &c. agnoscit. Præterea credit eundem unum in Natura, trinum vero in Personis esse. Credit pariter Christum esse verum DEVM & Hominem, æqualem Patri secundum Divinitatem, minoris Patre secundum Humanitatem, unum non confusione substantiæ, sed unitate Personæ, aliâque, quæ de eo deo & Spiritu Sancto in Symbolo S. Athanasii enarrantur; quæque nulla alia secta universim credit, uti facilè singulas præcurrenti patebit.

III. Sed & 2. Modum colendi DEVM aptissimum & venustissimum habet, utpote in quo & locus, & tempus, & instrumenta, & actiones, & cæremoniæ indicant summam de DEO æstimationem, hominè que excitant ad eundem summè colendum & amandum; nam imprimis locum quod attinet, quis Catholicorum templa, sive magnificentia, sive ornata, sive mundities, sive reverentia illis exhiberi solita spectat, singularem quandam de DEO æstimationem & venerationem ingenerare? cum è contrario Hæreticorum templa rudissima sint, & profanis potiùs ædificiis similia. Sed & tempus quoque convenientissimum à Catholica nostra Religione eligi, patet ex varietate pulcherrima Festorum, quorum aliqua sunt Duplicia magis vel minùs solemnia, aliqua semiduplicia, aut omnino Simplicia, ut ex hac diversitate discant Fideles, diversam de DEO, & Sanctis æstimationem concipere, & proportionatum cuique cultum exhibere. Quia & ipsa

& ipsa prohibitio laboris servilis, missæque audiendæ præceptum, aliâque exercitia his diebus peragi solita, aptissima sunt ad cultum DEI promovendum, uti nemo negare potest. Jam verò instrumenta quoque similem aptitudinem habent, patet tum ex præstantia Altarium, vasorum, & vestium in sacrificio Missæ adhiberi solitorum; tum ex eorum munditia & benedictione, quâ prius ad Sacros usus Deo consecrari, & profanis vasis secerni solent. Actiones verò nostræ Religionis Deo dignissimas esse, facillè quisque sibi persuadebit, quisque vel horarû publicarum, recitationem, vel Sacramentorum administrationem, Sacrarum Reliquiarum venerationem, votorum, decimarum, & Oblationum constantem usum, opor- tum bonorum, & jejunii præcipuè, aliarumque castigatio- num corporis exercitium perpetuum & præcipuè ipsius SS. Missæ Sacrificii quotidianam oblationem accuratè persequerit, quorum nihil ferè apud Hæreticos reperitur. Certe- rum SS. ac præstantissimum Missæ Sacrificium si spectentur, sufficientissimam nostræ Religionis amplectendæ, & contra- riæ cujuscunque rejiciendæ causam præbere possit; cum om- nim DEVS tam in lege naturæ, quam Mosaica nullum aliud cultum magis ab hominibus requisierit, quam illum, qui per Sacrificia exhibetur, meritò credi potest, eum in sola gratia lege hunc cultum non abrogare, sed potiùs, sicut hæc lex in- finitis quodammodo modis legem naturæ & Scriptam ante- cedit, ita Sacrificium quoque infinities perfectius, quale non- strum est Missæ Sacrificium, substituere voluisse; atque ab aliis contrarias omnes sectas, cum omni Sacrificio reali carens, jure de falsitate Religionis suspectas ceteri posse. Ipsius quoque nique cæremonias, quæ in Ecclesia adhibentur, ad eandem DEI cultum aptissimas esse, facillè ex earum honestate, digni- tate, sanctitate, & significatione colligi potest.

§. III.

De Motivis ex propagatione fidei Catho-
licæ peritis.

I. Etiam hoc motivum non modicam, imò majorem vim, quam omnia alia vim habet ad veritatem fidei Catho- licæ demonstrandam; cum enim DEVS omnes homines sal-

scribi, & ad agnitionem veritatis venire velit, rectè colligitur, cum pro hoc sine obtinendo efficacem aliquem modum, quo fides Catholica promulgari per totum orbem facile posset, providere, suæque Ecclesiæ communicare debuisset, qualis quidem est miraculorum patratio, ex quo proinde sequens argumentum fieri potest.

II. Illa fides meritò ut vera agnoscitur, & approbatur, quæ innumeris, & manifestis miraculis est probata & propagata: atqui sola fides Catholica est talis, ergo. Conclusio est legitima, si primæ duæ propositiones efficaciter probentur, quod quidem non difficulter præstari potest. Nam primæ quidem propositio, quòd miracula sint efficacissimum medium probandi & propagandi Religionem, seu doctrinam à DEO revelatam esse ostendendi, patet 1. ex S. Scriptura & S. Patribus, qui miracula nunc signa, nunc testimonia DEI vocant. Sic Christus Joan. 5. dixit: *Ego habeo testimonium meum Ianne; opera enim, quæ dedit Pater, ut perficiam ea, ipsa sunt, quæ facio, testimonium perhibent de me.* Item Joan. 14. *Non creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est: alioquin propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis, qui credit, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet.* Illud S. Augustinus l. de utilit. cred. c. 16. ait: *Sicut in primis humano verba nova vel minùs usitata moderatè ac decenter dispersa splendorem acunt; ita in factis mirabilibus conparatur aliquid significantibus quodammodo luculentior est divina eloquentia.* Hinc & S. Macarius, ut refert Cassianus l. 1. c. 3. cum Hæretico disputans agebat: *Non est in veritate Regnum DEI, sed in virtute; eamus igitur ad sepulchra, ad invocemus; ostendamus ex operibus fidem nostram, ut manifestissimè rectè fidei documenta ejus testimonio declaremus.* Patet 2. eadem majoris veritas ex ipsa necessitate miraculorum; quid enim magis à Famulo quodam aut Legato, qui nomine Domini varia, & gravis momenti negotia committuntur à Subditis perficienda proponit, requiritur, quàm litteras sigillo Domini sui confirmatas exhibeat? quidni ego periter ab iis, qui ad fidem veram DEI jussu amplectentur, persuadere homines volunt, ejusmodi sigillum exigant? quod autem aliud, certiusque sigillum ostendi potest, quam

quàm miracula quæ solus DEVS facere tanquam causa principalis potest, in confirmationem fidei patrata? fingamus sanè tempore illo, quo S. Franciscus Xaverius in India Evangelium prædicare incepit, cum illo Lutheranorum prædicantem in Indiam se contulisse, & utrumque publicè coram Indis dixisse, se à DEO missum fuisse, ut verum Evangelium ipsis annunciet; quo, quæso, indicio colligere poterint, unum vel alterum esse verum DEI Legatum, nisi alteruter illorum talia opera in confirmationem fidei patratis quæ solis humanis viribus effici non potuissent? Certè si omnes omnino missiones DEI à condito orbe factæ inspiciantur, omnes ejusmodi signis confirmatæ reperientur; sic Moyses missionem suam Ægyptiis, sic Christus Judæis, sic Apostoli Gentibus; sic Recentiores sancti variis Populis probantibus. Idque adèò necessarium etiam ipse Lutherus censuit, ut in Germ. Wittenb. f. 245. §. 1. dixerit, Populum diligenter instruendum ac monendum esse, ut nullum Evangelii Prædicatorem recipiat, quem non priùs quærant, quis cum miseris ubi sint literæ & sigilla, quibus missionem suam confirmant ubi sint miracula, quæ ostendant, cum legitimè à DEO missum fuisse?

III. Jam verò minor propositio, quòd videlicet Catholica religio & fides ejusmodi miraculis sit confirmata patet ex quadruplicis generis miraculis in ejus confirmationem patratis, videlicet ex futurorum varidicis prædicationibus, ex ejectione malorum spirituum ab Energumencorum corporibus, curatione miraculosa variorum morborum, mortuorum suscitatione, quorum singulorum generum veritas & testatissima exempla affert Bellarminus to. 2. l. 4. c. 6. Coccius to. 2. l. 8. a. 13. & plurimi alii Scriptores. Ceterum cum quidem ejusmodi miraculum patrassè comperiantur, potius illa, quæ patrare conati sunt, pessimè ipsis successerint. Uti idem Bellarminus l. 4. c. 14. de not. Eccl. & Thomas Aquinas de sign. Eccl. l. 5. c. 2. variis exemplis confirmant. adèò ob hoc argumentum meritò Richardus de S. Viti l. 1. de Trin. c. 2. dixerit: *Domine, si error est, à te decepti sumus, nam ista in nobis tantis signis & prodigiis confirmata, & talibus, quæ non nisi per te fieri possunt,*

IV. Neque obstat 1. Quòd nonnunquam etiam à simplici-
 bus patra sciatur; nam vel talia miracula vera non fue-
 runt, uti postea ex falsitate eorum detecta constabat; vel cer-
 te non nisi ad confirmationem veteris alicujus doctrinæ pa-
 trata fuerunt; nunquam autem DEVS hominibus malis ad
 novos articulos miraculis probandos adfuisse legitur; mul-
 to minus autem permisisse, ut Dæmon talia operaretur; alio-
 qui enim utique idem Dæmon in aliis etiam sectis ad sedu-
 cendos homines talia miracula patraret; &, si id fieret, malè
 Christus dixisset, ut, si sibi credere non vellent Judæi, operi-
 bus crederent, cum statim Judæi respondere potuissent, etiam
 Diabolum talia opera patrare posse, atque adeò ex operibus
 ejus doctrinæ veritatem colligi non posse.

V. Neque obstat 2. quòd juxta communem SS. Patrum
 & Doctorum sensum miracula modò exigì non debeant, cum
 fides nostra jam ante per miracula sufficienter sit probata;
 nam &, saltem tunc, quando novis & incognitis Gentibus ea
 fides prædicabatur, ea fuisse necessaria, id quod à nostræ fidei
 promulgatoribus, non autem à sectariis unquam est præsti-
 tum. Deinde verò cum semper etiam novi & novi Fideles
 nascantur, quibus difficile accidere potest, ut, quæ à Majori-
 bus vel Pastoribus audiunt, firmissimè credant, ad providen-
 tiam ac suam gubernationem DEI spectat, ut semper hanc
 miraculorum gratiam Ecclesiæ suæ relinquat, non quidem, ut
 quisvis Pastor aut Apostolus miracula talia faciat, sed tamen
 semper alicui sancti Viri aut Fœminæ in Ecclesia reperian-
 tur, qui talia miracula vel ipsi patrârint, vel certè ad DEI,
 sanctorumque invocationem, vel reliquiarum & aliarum re-
 ligiosarum religionum usum sint experti.

§. IV.

De motivis ex conservatione veræ fidei
 petitis.

I. Ut hic modus argumentandi èlariùs cognoscatur, sup-
 ponendum est, DEVM ob varias causas, sed tres præcipuè
 permisisse, ut variz in Ecclesia sua hæreses nascerentur. 1.
 in peccatorum à Fidelibus commissorum; sicut ma-
 ledicta

ledicta est terra ob peccatum Adæ, ut spinas & tribulos ger-
 minaret; unde Apostolus 2. Thessal. c. 2. ait: *Caritatem ve-
 ritatis non receperunt, ut salvi fierent, ideo mittet illi DEVS
 operationem erroris, ut credant mendacio.* 2. Ad excitatio-
 nem torporis in S. Scripturæ studio, & veritatis illustratio-
 nem; nam, ut rectè S. Augustinus l. sup. Gen. advertit, *ad
 Adversario mota quæstio discendi existit occasio; multa quippe
 ad fidem Catholicam pertinentia, dum Hæreticorum callida in-
 quietudine exagitantur, ut adversus eos defendi possint, & con-
 siderantur diligentius, & intelliguntur clariùs, & prædicantur
 instantius.* 3. Ut probati manifesti fiant, quemadmodum
 Paulus 1. Cor. 11. indicavit, dum dixit: *Audite scissuram esse
 inter vos, & ex parte credo, nam oportet & hæreses esse, ut
 qui probati sunt, manifesti fiant in vobis.* Cum ergo præve-
 derit DEVS, varias hæreses exorituras, meritò de tali medio
 providere Ecclesiæ suæ debebat, quo adversus tales hæreses
 efficaciter defendi, & falsas doctrinas à veris facilè discernere
 posset, quale quidem aptissimum & efficacissimum vidit fore
 si Vicarium suo loco relinqueret, qui per assistentiam Spiritus
 Sancti promissam omnes controversias circa fidei dogmata
 exorituras sua autoritate & definitione decideret; nam hic
 modus in primis est in omni Republica usitatus, atque adeo
 vel maximè conveniebat, ut etiam in Republica Ecclesiastica
 adhiberetur. Deinde valde necessarius erat, cum neque S.
 Scriptura, nec Spiritus privatus hoc officium Judicis præstare
 commodè possint, utpote de quibus semper ulterius dubitari
 possit, an habeatur legitimus Canon, versio, & interpretatio
 Scripturæ? an ista potius, quàm illa secta Spiritum privatum
 legitimum habeat? Præterea valde efficax est; sic enim
 tim decidi possunt lites, & concordia servari, quemadmodum
 experientia ipsa, quæ Ecclesiam hæcenus adversus tot hæ-
 ses servatam intuemur, demonstrat. Sed & ipsi Christo va-
 de honorificus est modus iste Ecclesiam suam conservare
 quia sic ostendit, se Regem totius Orbis Christiani, & caput
 Ecclesiæ: ostendit item bene à se ordinatam esse Ecclesiam
 per modum Exercitus, Reipublicæ &c.

II. Ex quibus omnibus patet, ex hoc motivo discitur
 hunc efficacissimum formari posse: Illa Ecclesia & Reipublica
 meritò ut vera agnoscenda & arripienda est, quæ habet

efficacissimum medium ad fidei lux dogmata illibata conser-
vanda; atqui tale medium sola habet Catholica Religio, ergo
illam solum ut veram agnoscere & amplecti decet. Major
propositio per se clara est, si enim Religio aliqua falsis doctri-
nis se misceri permitteret, hoc ipso vera Religio esse desine-
ret. Minor propositio ex probationibus numero priori factis
patet. Illatio est legitima. Firmior verò hic totus discursus
erit, si ex omnibus tribus hæcenus enumeratis motivis colle-
ctis sic formetur: Illa Religio meritò cæteris præferenda est,
quæ & fini Religionis est conformior, & efficaciora media ad
sui propagationem & conservationem à DEO accepit; atqui
talis est sola Catholica Religio, ergo &c.

§. V.

De Motivis ex Personarum, quæ Catholicam fi-
dem vel prædicârunt, vel susceperunt,
qualitate petitis.

I. Etiam hoc motivum, si bene perpendatur, non pa-
rum efficacè censeri debet ad Catholicæ fidei veritatem per-
suevandam, quod quidem sic formari potest. Illa Religio &
fides meritò cæteris præfertur, quam sanctissimi quique, do-
ctissimi que viri ex motivo solius propriæ & alienæ salutis
procurandæ susceperunt, & prædicârunt, & non modò gra-
vissimis cruciatibus, sed ipsa etiam morte constantissimè obi-
ta defenderunt; atqui talis est sola Catholica Religio,
ergo &c. Major hujus discursus propositio ex eo videtur
clara, quòd, cum negotium hoc summi sit momenti, meritò
fides non omnibus sit adhibenda, sed multa in examen vo-
canda, & diligentissimè discutienda sint, præcipuè quis sit,
quæ fidei dogmata promulget, quibus moribus instructus, quo
in actu ductus, quo animo, quo fine fidem ipse susceperit,
aut promulgârit &c. neque enim credibile est, Christum, qui
ipse efficacissimum persuadendæ Evangelicæ doctrinæ mo-
dum adhibuit, dum cœpit facere & docere, id est, exemplo
docuit, quod verbis prædica vit, non eundem quoque in mis-
sione à se Apostolis & Doctoribus non pariter requisivisse. Mi-
nor autem propositio pariter per se manifesta videtur; quis
enim

enim nescit, quantâ Sapientiâ decorati fuerint SS. Patres, & Ecclesiæ Catholicæ dogmata suis scriptis tam copiosè illustrarunt, & tam potenter defenderunt? quis nescit doctissimos, & in omni genere literaturæ exercitatissimos viros etiamnum in nostra Catholica Religione reperiri? quis nescit, quàm plurimos ex doctissimis Hæreticis & Ethnicis ad nostram Religionem, ob solos veritatis agnitæ stimulos, & probabilitatis suorum minis & contumeliis transiisse? quis nescit, innumeros sanctos miraculis & sanctitate clarissimos in nostra Religione floruisse? sed & innumeros pro Catholica fide vitam per exquisitissima tormenta posuisse?

II. E contrario verò quis nescit, Authores hæresum peccatissimos homines fuisse, Lutherum Apostatam, Zwinglium Perrochum perduellem, Calvinum Canonicum exautoratum, quis nescit, eos, qui deserta Religione Catholica ad Hæreticorum castra transferunt, solo luxuriæ, libertatis, aut aliorum similis motivi impulsu transfugisse? quis nescit, quàm perniciosas & Sanctitati directè contrarias doctrinas illi tradiderint, videlicet DEVM esse peccati Authorem, hominem carere libero arbitrio, observationem legis esse impossibilem, nullam vim merendi inesse bonis operibus, per solam fidem in Christum atrocissima quævis scelera remitti, uxores debere esse communes, nullam copulam nisi cum Filia esse illicitam, fas esse uxores repudiare propter morositatem, sterilitatem &c. omnia opera esse reipsa peccata, usuram esse licitam, ex quibus doctrinis via aperta est ad summam libertinariam & gravissima peccata committenda, ita quidem, ut ipse Lutherus in colloq. mens. inter alia dixerit: sic corrodentur opibus, & opprimendis, expilandisque hominibus inveniunt nostri, ita student avaritiæ, furantur, prædantur sub Evangelii nomine, ut me pudeat. Calvinus verò in l. de prelo dalo dixerit: Turba nostra tota est adeò sceelerata ac prodigiosa, ac belluina, ut nemo sana mente præditus de ea cogitare sine horrore possit? quis nescit, quàm infelici morte perique Hæresiarchæ obierint? Simon Magus, primus Hæresiarchæ nostræ Hæresiarcha, dum Romæ certamen cum sanctis Apostolis Petro & Paulo in conspectu Populi Romani, Imperatoris imperante suscepit, in aëra elatus, precibus coram Apostolorum dejectus, ac terræ allisus obiit. Montanus

Priscilla laqueo sibi mortem consciverunt. Arius cum Constantino in publicum Conventum, praesente ipso Imperatore Constantino, hilaris procederet, maximam hominum carerem stiparum, in via naturali necessitate compulsus ad aliam purgandam secessit, ibique divino supplicio correptus intestina effudit. Manes Manichaeorum primipilus vivus à Regem Persarum exustus est, quod pollicitus esset, se Filio illius sanitatem restitutum, & causa fuerit mortis illius visus. Ebron balnei improvisam ruinam oppressus est. Donatistae circumcelliones è turribus rupibus & aliis eiusmodi locis seipso precipitarent, aut aliam simili ratione mortem sibi consciscerent. Nestorius lingua vermibus corrosa obiit. Photius Auctor dissidii inter Latinos & Graecos exorti, à Leone Philoposo spoliatus omni dignitate, & in monasterium Armeniarum relegatus miserimè decessit. Marcus Ephesinus, qui Concilio Florentino semper obstetit, eructans ex ore stercore, dirisque Cruciatibus afflictus, interiit. Lutherus cum miserè lautè cenasset, ac latus somno se dedisset, eam nocte suffocatus, vel à Dæmone, vel, ut familiaris quidam ipseus, qui cum puer illi serviebat, testatus est, à seipso, miserè vitam exit. Oecolampadius & Carlostadius praecipui Lutheri optimi Discipuli noctu, dum dormirent, improvise sunt strangulati. Buccro animam agenti horrendus dæmon adstitisse dicitur, qui eundem lecto deturbavit. & effusus per cubiculum intestinis, Animam ad tartara avexit. Calvinus quatuor annis novem morbis dirissimis, videlicet cholicam, dolore articularum, calculo, haemorrhoidibus, febre, astmate, hemiplegia, pituita, sanguinis vomitione miserè excruciat, deinde à pediculis consumptus infelicissimè obiit. Zwinglius in praelio ducens agmen à Catholicis Helvetis interemptus, & combustus est; quae omnia Thomas Bozius de sign. Eccl. l. 23. c. 96. variorum Authorum testimonio confirmat: simulque circa finem capitis plures, quam quadraginta sanctissimos viros Catholicæ nostrae Religionis enumerat, qui omnes integros Populos ad nostram Religionem traducerent, & omnes morte tam prodigiis, quam sanctitatis fama illustri obierunt. Quis ergo sibi persuadeat, DEVM magis eiusmodi nequissimis hominibus, quam doctissimis hisce, sanctissimis, fortissimisque viris ad propagandam Catholice

cam fidem usum fuisse? quis non exosam & suspectam habet doctrinam, quam tot dissensionum, confusionum, & enormium vitiorum Authores tradunt? maximè cum ipse Lutherus in l. de abroganda missa dicat: Quoties mihi palpitavit tremulum cor, & reprehendens objecit fortissimum illud argumentum: tu solus lapis? tótne errant universi? tanta secula ignoraverunt? quid si tu erres, & tot in errorem trahas aequaliter?

CAPUT III.

QUA RATIONE CONTRA FRIGIDOS
HÆRETICOS PUGNANDUM SIT.

I. Quod olim, teste S. Luca c. 14. hominibus ad cenam magnam à se paratam multos invitanti evenit, ut scilicet licet omnes, quando à servo venire jubebantur, se excusare cœperint; hoc ipsum etiam non rarò Theologo polemico ad cenam magnam in Catholica Religione præparatam invitanti contingere solet, ut scilicet & ipse audire cogatur: Villam emi, vel uxorem duxi, vel aliud impedimentum habeo: rogo te, habe me excusatum. Quare vel maximè etiam ad eandem pertinet, ut solida argumenta sciat, quibus frivolorum excusationes efficaciter refutare, & si quidem non omnino finem suum obtineat, saltem id efficere queat, ut, ubi inanitatem suarum excusationum ipsis ostenderit, dicere illi quando de iis coram Supremo Judice possit, quod Christus Joan. 15. de Judæis dixit: *Si non venissem, & locutus fuissetis, peccatum non haberent; nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Quænam autem sint excusationes illas, quas afferre plerumque solent frigidi Hæretici, & quomodo sint refutandæ, hoc capite pro instituto breviter ostendetur.

§. I.

De prima excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Prima excusatio eorum, qui veritatem quidem Catholicæ Religionis cognoverunt, sed eandem tamen ad amplecti tergiversantur, est, quod nostra Religio ab omni

bus vitis abdicat, omnes voluptates prohibeat, & præterea multa alia difficilia valde opera imponat, qualia sunt, toties peccata sua gravia Sacerdoti confiteri, peregrinationes instituere, & similia. Quam excusationem sequentibus rationibus efficaciter refutare poterit Theologus polemicus.

II. Inprimis ostendat, ex hoc ipso capite veritatem & securitatem nostræ Religionis colligi, cum Christus Matt. 7. dicitur, angustam esse portam, quæ ducit ad vitam, & paucos esse, qui inveniunt eam, difficultate scilicet Christianæ vitæ obterritos. Sed & apud eundem Evangelistam c. 7. additum, 2 diebus Joannis Baptistæ usque nunc regnum cælorum viis patitur, & violentos rapere illud.

III. Secundò ostendat, etiam eas Religiones, quæ plebani vitis libertatem concedunt, suis miseris & afflictionibus non carere. Sic enim 1. testatus est Salomon Eccles. c. 7. dicens, se non prohibuisse cor suum, quin omni voluptate perceretur, & tamen in his omnibus non nisi vanitatem, & afflictionem animi reperisse. Testatus est idipsum 2. S. Augustinus l. 6. conf. c. 6. dicens; *patiebar in eis* (cupiditatibus) *amarissimas difficultates*. Causam verò in iisdem Confessionibus reddidit his verbis: *Iussisti, Domine, & sic est, ut veris animus inordinatus sibi metipsum sit pœna*. Testatus est idem 3. piissimus Thomas Kemp. l. 2. de imit. Christi c. 4. dicens: *Si est alicubi tribulatio & angustia, hoc melius novit mala conscientia, qualem vel maximè habent, qui veritati perire contradicunt*. Testatus est 4. Seneca ep. 28. dicens: *Quis hostis in quemquam tam contumeliosus fuit, quam in quosdam voluptates suas? quidam se voluptatibus immergunt, quibus consuetudinem adductis carere non possunt: ob hoc miserantur, quod eò pervenerint, ut illis, quæ supervacua fuerunt, facta sint necessaria. Serviant itaque voluptatibus, non fruuntur, & mala sua, quod malorum ultimum est, amant*. Clariùs verò in epist. 51. idipsum explicat, dum ait: *Multò difficilius est parere ista, quæ faciis. Quid enim quiete animi otiosus? quid otio laboriosus? quid clementiâ remissus? quid crudeliâ negotiosus? vacat pudicitia, libido occupatissima est*.

IV. Tertiò ostendat, facilia esse omnia, quæ Catholica Religio præcipit, si cum iis mediis, quæ eadem Religio ad lenien-

leniendam difficultatem offert, conferantur, qualia sunt 1. Uberrima gratia, quæ tum per Sacramenta, tum per alia media obtinetur. 2. Indulgentiarum thesaurus, qui in sola Catholica Ecclesia reperitur, & copiosè distribuitur. 3. Tot adhortationes, quæ à tot, tamque variis Pastoribus, uti & per libros spirituales fieri solent. 4. Tot & tam varii Status, Religiones, & Congregationes, quæ iterum in sola nostra Ecclesia reperiuntur. 5. Tot consolationes & delectationes spirituales, quas DEVS animæ copiosè infundit, uti quotidiana experientia testatur. 6. Tot saluberrima exempla, quæ passim à Sæcularibus & Religiosis proponuntur, & facile ostendunt esse, quod à tam multis cum insigni alacritate, gaudioque factum conspicitur. 7. Tam ampla merces in hac & altera vita promissa; si enim Jacobo Patriarchæ quatuordecim anni in laboribus & molestiis gravissimis excocti videbantur dies pauci præ amoris, quo Rachelem deperibit magnitudine; quidni majorem vim habeat spes præmii celestis ad omnem vitæ Christianæ amaritudinem temperandam? Certè ob hanc causam Christus Matt. c. 11. dixit: *jugum suum suave, & onus leve esse.*

V. Quartò ostendat, etiamsi aliqua difficultas in Catholica Religione reperiat, eam tamen tam grandem & insuperabilem videri non debere, utpote quam tam multitudineque infirmiores superariat. Quis enim ignorat, quanta pro fide Catholica defendenda tot tenerrimi Pueri & Puella, aut certè tenerrimæ complexionis viri ac mulieres sint passim quàm gravem & diuturnam pœnitentiam susceperint ut millia Religiosorum tam virorum, quàm mulierum? In quibus quàm gravia & prope intolerabilia ex necessitate, aut certè spe vanissimi alicuius honoris aut voluptatis consequenda passim tolerant ipsi Hæretici aut Ethnici? an non ergo quodque sibi in talium consideratione dictum putabit, quod olim S. Augustino de castitatis servandæ possibilitate desperanti Continentia Pueris & Puellis stipata dixit: *Tu non potes quod isti, & ista? an verò isti & ista in semetipsis possunt, & in Domino DEO suo? Dominus DEVS eorum me dedit eum, & in te stas, & non stas? proice te in eum, & noli metueri; non subtrahet, ut cadas. proice securus, excipiet, & sanabit te.*

§. II.

De secunda excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Secunda excusatio frigidorum Hæreticorum est, quod si Catholicam Religionem amplecti velint, gravia damna in rebus temporalibus pati cogantur, dum scilicet vel à Parentibus omnino necessario Patrimonio privantur, vel certè à Magistratu hæretico possessione suorum bonorum spoliantur. Contra quam excusationem sequentia opponat argumenta Theologus Polemicus.

II. Primò ostendat, etsi certum foret, omnium divitiarum & bonorum temporalium jacturam pati eos debere, non tamen propterea propositum Catholicæ fidei amplectendæ deferendum fore; quid enim prodest homini, si universum Mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patitur?

III. Secundò ostendat, in tali casu ob oculos versari debere primorum Christianorum exemplum, qui, teste Apostolo ad Hebr. 10. rapinam bonorum suorum cum gaudiis sustulerunt, cognoscentes, se habere meliorem substantiam in celo preparatam.

IV. Tertiò ostendat, non admodum timendam esse incertam, si generoso animo propter Deum paterna & fluxa bona dimittant; si enim Christus Matt. 19. Centuplum promittit illis, qui propter ipsum reliquerint Patrem, Matrem, Fratrem, Filios, agros &c. quis potiori jure hoc centuplum expectet, quàm is, qui propter veram fidem omnibus suis bonis spoliatus est? an non hic verè quærit Regnum Dei, & justitiam ejus, atque adeò meritò sperare potest, etiam necessaria juxta promissionem Christi adjectum iri? an non tamen verè timet Deum, atque ideo meritò solari se potest illo S. Davidis vaticinio ps. 33. *Timete Dominum omnes Sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum.* Si enim Christus tunc corporeis pedibus ipsum sequentis misertus est, cique victum tam abundantem providit, quantò magis illis, qui per veram fidem ipsum secuti fuerint, necessaria deesse non patietur? Certè experienciâ constat, Deum singulariter

ejusmodi Personis providisse, effecisseque, ut frequenter melius ipsis prospectum fuerit post fidem Catholicam susceptam, quam ante talem suspensionem provisum fuerat.

V. Quartò ostendat, etiam modicas illas opes, quæ post Religionem veram susceptam retinebunt, vel obtinebunt, plus ipsis profuturas, quam si nescio quas divitias possiderent; cum, teste Davide Ps. 36. Melius sit modicum iusto super divitias Peccatorum multas; & teste S. Paulo I. Tim. 4. pietas (& vera Religio) ad omnia sit utilis promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & in futuro. Ut adeo meritò applicare sibi illa Tobix Senioris verba possint. *Noli timere, Fili mi, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene.* Jactent itaque super Dominum curam suam, & ipse eos enutriet.

§. III.

De tertia excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Tertia excusatio est; quòd Parentes & Amici debendi, aut etiam graves ab illis, aliisve Acatholicis persecutiones timendæ sint; contra quam per sequentes rationes pugnandum erit.

II. Primò ostendat, hinc ob oculos versari debere illam Christi Luc. 14. sententiam: *Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum, & Matrem, & Vxorem, & Filios, & Fratres, & Sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.* Certè si eos, postquam Inimici in bonis temporalibus facti essent, & vitæ corporali insidiarentur, ultro & sine difficultate desererent, multò magis nunc, dum vitæ Spirituali bonisque æternis spoliare, damnùmque inferre parabile inferre conantur, promptè, alacritèrque deserendi erunt.

III. Secundò ostendat, exiguam censeri debere iacturam, ubi pro Parentibus & Amicis carnalibus ipse Deus Parentem & Amicos se & Sanctos suos offert, & quidem ab illis sperari poterat, centuplicato scènore compenlat: enim Matt. 19. promisit, dum Patrem & Matrem propter

delinquentibus centuplum & vitam æternam promisit. Unde merito cum Davide ipsi exclamare Pl. 26. poterunt, *Pater meus & Mater mea deliquerunt me: Dominus autem aspersit me.*

IV. Tertiò ostendat, neque persecutiones eorum admodum timendas esse; cum imprimis præsidio ipse Deus sit tutus. Si autem Deus pro ipsis stabit, quis contra ipsos hæc poterit? Audiant quoque S. Petrum 1. c. 3. dicentem: *Es quis est, qui noceat vobis, si boni amulatores fueritis? an uno diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum?* Rom. 8. Deinde verò neque novum, neque difficile videri debet ejusmodi persecutiones tolerare, cum ipse Christus Jo. 15. prior illas sustinuerit, & exemplo suo lenierit, ideòque merito Apostolos suos ad illas æquo animo tolerandas sequentibus verbis præpararit: *Si mundus vos odit, scitote, quia me prioribus vobis odio habuit. Mementote sermonis mei: Non est servus maior Domino suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur. Credant ergo sibi quoque dictum ab illo, quod Matt. 5. Apostolus dixit: Beati estis, cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversus vos inveniunt propter me: gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.*

§. IV.

De quarta excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Quarta excusatio horum Hæreticorum est, quòd duntaxat avitam, & à Majoribus acceptam Religionem deserunt, maximè cum ipse Deus Deut. 32. dixerit: *Interrogabo Patrem tuum, & annuntiabit tibi: Maiores tuos, & dicent tibi.* Quam excusationem ut efficaciter refutet Theologus Polémicus, sequentia adhibebit argumenta.

II. Primò ostendat, hoc impedimentum usque adeò terrene non debere, ut potius ad Catholicam fidem allicere debeat; si enim ipsi Hæretici fidem & Religionem à Majoribus suis acceptam tenendam esse putant, cur non potius eam, quam antiquiores Majores tenuerunt, approbant, & recipiunt? an non illis potius attribui poterit illad Deuteronomi

nomii 32. *Novi, recentisque venerunt, quos non coluerunt Patres eorum?*

III. Secundò ostendat, si Majores suos non sequentes consent in vitiis, aut aliis factis minùs honorificis, cur ipsi imitandos putant in dogmatibus falsis tenendis, & viam infernum calcandâ?

IV. Tertiò ostendat, hîc potius ob oculos habendam esse illud Jeremiæ 6. *Stare super vias vestras, & videte, & interrogate de Semitis antiquis, qua sit via bona, & ambulabitis in ea, & invenietis requiem animabus vestris.*

§. V.

De quinta excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Quinta, eaque politica excusatio est, quòd inconstantia turpis nota timenda sit, si fides semel suscepta deseratur, & Catholica arripiatur, maximè cum probabile modum sit, quemvis in sua fide salvari posse. Contra quam excusationem sic pugnet Theologus polemicus.

II. Primò ostendat, si turpe est fidem semel susceptam deserere, cur Luthero, Calvino, aliisque suis Patriarchis probrosum non ducant, quòd à fide Catholica, quam tam longo tempore tenuerant, tum perfidè, turpiterque discederint? cur illos velut perfidos sequi non erubescant?

III. Secundò ostendat, non esse constantiam laudabilem, sed Diabolicam pertinaciam, nolle ab errore agnoscere, nam, ut S. Augustinus S. 22. de verb. Apost. diabolicum est per animositatem in errore permanere; diaboli enim proprium est, à malo, quod semel elegit, ratione divelli.

IV. Tertiò ostendat, experientiam satis probare, quòd laudabilis potius, quàm reprehendenda sit hæc mutatio, cum S. Ambrosius, D. Augustinus, S. Paulus, & infiniti alii Religionem Catholicam, à qua priùs vehementer abhoruerunt, cum summa laude & honore sint amplexi; unde etiam S. Augustinus ep. 48. *hoc, ait, est illud, quod Scriptura tacuit; est confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam. Confusio adducit peccatum, cum*

habet quique pravam mutare sententiam, ne aut inconstans
 putetur, aut diu errasse se ipso iudice fateri teneatur. Confusio
 autem adducit gratiam & gloriam, cum erubescit quisque de
 propria iniquitate, & penitendo in melius commutatur. Un-
 de vel ab Ethnicis discendus est contemptus ejusmodi judi-
 ciorum, dicendumque cum Seneca ep. 77. *Aquo animo au-
 denda sunt imperitorum convitia; plerumque boni inepti & in-
 iuri vocantur; mihi contingat iste derisus.*

V. Quarto ostendat, verum non esse, quod quisvis in
 sua fide salvari possit, cum planè repugnantia doceant no-
 stra Catholica, & ipsorum Hæreticorum fides, atque adeo
 veritatem, quæ est præcipua veræ Religionis proprietas, ha-
 bere non possint. Adde, quod, si judicant, in nostra etiam
 Religione salvari quem posse, hoc ipso illam, (si quidem
 præceter agere vellent) amplecti deberent, utpote quæ &
 iuxta ipsorum, & juxta Catholicorum opinionem secunda est
 via, cum tamen ipsorum Religio ab ipsis tantum tuta esse
 credatur, à Catholicis verò omnibus, imò & plurimis etiam
 Hæreticis tanquam fallax, & in certissimam perniciem du-
 cenda rejiciatur.

§. VI.

De Sexta excusatione frigidorum Hæ-
 reticorum.

I. Sexta excusatio est, quod in Ecclesia reperian-
 tur varia Schismata; nam 1. in antiqua Ecclesia conten-
 to solo Symbolo Apostolorum diversissimas cæremonias
 & consuetudines in Sacramentorum administratione habe-
 bant. 2. In Ecclesia Corinthiaca diversas fuisse sectas te-
 statur D. Paulus. 1. ad Cor. 3. dicens, alios dixisse: Ego sum
 Apollus. 3. Inter ipsos Apostolos Petrum & Paulum, dum
 cæremonias legales imponere Gentibus voluit, hic
 non imponendas contendit, non leve schisma fuisse, ex actis
 Apostolorum constat. Sed hanc excusationem facillè refu-
 tabit, si sequentia afferat responsa &

II. Primò ostendat, has omnes contentiones & diver-
 sitates non fuisse de aliquo articulo fidei jam promulgato,
 sed tantum de cæremoniis nostræ Religionis, in quarum de-
 cisione

cisione standum esse iudicio Ecclesiæ omnes semper Catholici sunt facti.

III. Secundò ostendat, nullam facile exituram gentem aut sectam, in qua non opinionum & iudiciorum diversitas interdum reperiatur; satis autem infallibilitatem nostræ ex eo probari, quòd in substantialibus omnes conveniamus, & in omnibus controversiis infallibilem Iudicem habeamus, cuius iudicio & definitioni omnes acquiescere debeant.

§. VII.

De septima excusatione frigidorum Hæreticorum.

I. Septima excusatio est, quòd multa vitia reperiuntur inter Catholicos, qualia sunt Pontificum ambitio, et arrogant sibi supra ipsos Reges & Imperatores auctoritatem Cardinalium fastus & luxus: Episcoporum in grege locustodiendo socordia: Sacerdotum libido & incontinentia, quibus omnibus tanquam radice tam multa schismata, heresésque sunt exorta. Contra hanc excusationem loquitur Theologus polemicus.

II. Primò ostendat, etiamsi negari non possit, vitiosos frequenter mores in Ecclesia inter Ecclesiasticos fuisse, pertos, multa tamen iisdem per calumniam attribui, dum Augusta Majestas pro ambitione, decor dignitatis pro fastu habetur; certè passim constat, plures longè reperi in Ecclesia, qui vitam Clericali dignitati ac statui conformem constituant.

III. Secundò ostendat, etsi hæc omnia vera fore non tamen propterea veritati nostræ quidquam per illa derogari; cum non fides per hæc, sed mores credentium culpantur; unde Christus apud Matt. c. 23. dixit: *Super Caput dram Moysis sederunt scriba & Pharisei; omnia ergo, quæcunque dixerint vobis, servate, & facite; secundum opera autem Zizania in agro reperiuntur, etiam triticum spernuntur: est: neque propterea, quòd domus aliqua vitiosis & rinitur undet, penitus evertenda est; sed potius emendanda*

que reformatione indigent, & ipsum corpus in antiquum
 statum reducendum est. Patet ergo, neminem Hæretico-
 rum habere sufficientes causas, ob quas Religionem Catho-
 licam non amplectatur, atque adeo fateri debere cum Re-
 gis Psal. 50. *Tibi soli peccavi, & malum coram te feci,*
iniquificavi in sermonibus tuis, & vincas, cum iudicaris.

P A R S III.

DE THEOLOGIA DE- FENSIVA.

Primo hoc loco potissimum erit de privata disputatione
 vel conferentia, in qua quandoque Theologus Polemi-
 cus contra unius aut plurium impugnationem defendere
 debet; nam publicas & solemnes disputationes cum Hæreti-
 cis instituere rarò expedit, cum plurima illi habeant effu-
 sa sineque garruli, clamosi, & jactabundi; unde imperitus
 Auditor & Judex facilè illis palmam adscribit, non sine Re-
 gionis nostræ aliqua infamia. Quòd si tamen aliquando
 cum illa ob graves causas suscipienda videretur, ea ipsa
 præcepta, quæ in hac parte pro privatis disputationibus aut
 Conferentiis ritè instituendis suggerentur, ad publicas quo-
 que disputationes facilè transferri poterunt.

C A P U T I.

DE GENERALIBVS PRÆCEPTIS IN DI- SPVTATIONE VEL CONFERENTIA CVM HÆRETICIS OB- SERVANDIS.

Multa quidem præcepta à variis Authoribus præscri-
 buantur ad privatas ejusmodi disputationes vel con-
 ferentias fructuosè instituendas, sed ea ferè omnia ad se-
 ptuaginta septem revocari possunt.

I. Primum itaque præceptum est, ut status quæstio-
 nis accuratè semper præ oculis habeatur, & retineatur; hunc
 quippe Hæretici non rarò malitiosè pervertunt, ut à scopo
 abducant disputantem, & habeant, quod oppugnent. Hinc
 quando